

НАШ ЈЕЗИК

Књига XLV

Св. 1-2 (2014)

Зборник радова са V научног скупа младих
филолога Србије
*Савремена истраживања језика и књижевности V/I**

И ове године, пете по реду, јавности је, у виду две књиге зборника, на увид дат избор радова са Петог научног скупа младих филолога Србије, одржаног 30. марта 2013. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Преко 150 учесника овог већ традиционалног састанка научноистраживачког подмлатка из Србије, али и из Републике Српске, Црне Горе, Словеније, Украјине и Грчке, излагало је своје реферате у тематски спецификованим језичким односно књижевним секцијама. Након рецензентске процедуре, у обе књиге зборника, који носи назив *Савремена истраживања језика и књижевности V*, уврштена су 124 рада. Очигледна заинтересованост за скуп засигурно има свој извор у широкој теми, али и у чињеници да је овај научни скуп јединствен у нашој земљи, па и шире, по томе што окупља оне који у науку о језику и књижевности тек закорачују. Такође, мотив младих филолошких прегалаца да учествују на овом скупу свакако је и прилика да добију корисне сугестије и критике од својих научних узора који активно прате њихова излагања и коментаришу их.

Прва књига зборника, чији преглед дајемо овом приликом, посвећена је савременим лингвистичким истраживањима. Одлуком уређивачког одбора и еминентних рецензентата на 510 страна зборника нашло се 46 радова (41 ауторски рад и 5 коауторских). Према дисциплинарној оријентисаности радова, зборник је организован

* *Савремена истраживања језика и књижевности*. Година V / књига 1. Зборник радова са V научног скупа младих филолога Србије одржаног 30. марта 2013. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2014, 510 стр.

у шест поглавља: 1) *Историјскојезичка и дијалектолошка истраживања*, 2) *Морфолошка и њворбена истраживања*, 3) *Лексиколошка истраживања*, 4) *Анализа дискурса и прамајичка истраживања*, 5) *Синтаксичка и стилстичка истраживања* и 6) *Примењенолингвистичка истраживања*. На самом почетку зборника, а пре првог поглавља са радовима, проф. др Милош Ковачевић извештава о самој организацији скупа, те о учесницима и и њиховим рефератима на основу којих похвално говори о научном подмлатку српске филологије. На самом крају зборника налазе се кратке биографије аутора чији су реферати овде публиковани. Представићемо радове редом којим су публиковани у зборнику.

Прва тематска целина *Историјскојезичка и дијалектолошка истраживања* доноси четири рада. У прва два рада – „Мали увид у дијахрону семантику – корен *јар-* (*јар, јара, јароси*): значењске транспозиције кроз време“ (15–26) Катарине Беговић и „Глаголи од основа **bъr-* (**ber-*) и **bir* у српским и словеначким дијалектима“ (27–37) Жељка Степановића – аутори примењују етимолошки метод, указујући на значај дијахроне семантике у радовима о лексичкој семантици уопште. У поменутом раду Ж. Степановића контрастира се српски и словеначки језички материјал, а српски и бугарски у раду „Помоћни глагол *јесам/сџм, будем/бџда* и субјунктивна семантика у српском и бугарском језику“ (39–49) Александре Јанић. Прилог „Употреба инфинитива у говору Тутина и околине“ (51–63) Бојане М. Вељовић доноси истраживање стабилности инфинитива у глаголском систему тутинског говора.

Другу целину *Морфолошка и њворбена истраживања* чини пет радова. Рад Јоване Јовановић „Творба именица из класе *nomina actionis* у српском језику“ (65–78) извештава нас о начину на који настају и значењима која могу имати именице из класе *nomina actionis*. Реферат Томислава Матића „Сложене конструкције са индеклинабилном препозитивном компонентом страног порекла – примена правописних решења на корпусу спортског новинског исказа“ (79–86) бави се нормативном усклађеношћу спортског новинског исказа са прописаним правописним начелима. У прилогу под називом „Моциони суфикси у џбеницима српског језика као страног“ (87–96) Ана Петровић упознаје нас са статусом именичке моције у српском језику у џбеницима за странце. Следе два рада

са компаративном анализом лингвистичких чињеница: „Утицај префикса на валентност глагола у немачком и српском језику“ (87–106) Марије Станојевић и „Компаративна анализа предлога *a* у одабраним граматицима италијанског језика“ (107–114) Бојане Раденковић Шошић.

Трећи по реду одељак *Лексиколошка истраживања* објединио је седам радова. Лексичко-семантичка и етимолошка анализа романизама са значењем дела одеће, обуће и накита спроведена је у реферату „Називи романског порекла за одећу, обућу и накит у говору Спича“ (117–125) Ане Тешић. У раду „О лексици у *Искусном њодрумару* Захарија Орфелина“ (127–138) Ане Ранђеловић указано је на најаву реформаторских промена у српском књижевном језику 19. века у виду Орфелинове употребе речи из народног језика. Следи неколико радова са когнитивнолингвистичким приступом теми. У реферату Вање Миљковића „Семантика глагола *уништити* у светлу теорије менталних простора“ (139–151) примењује се популарна теорија менталних простора и појмовне интеграције. По ређењем поставки неких когнитивнолингвистичких приступа бави се Катарина Аксић у раду „Сличности и разлике између принципјелне полисемије и других когнитивнолингвистичких приступа значењу лексема“ (153–159). Предлог теоријског модела анализе конструкција и израза везаних за концепт власти дала је Јелена Павловић у чланку „Концепт власти у језичком огледалу“ (161–171). Идиоматски изрази са лексемама које значе делове лица на материјалу из енглеског и српског језика предмет су контрастивне анализе Иване Влајковић у раду на енглеском језику „Facial Features in English and Serbian Idiomatic Expressions“ (173–181). Такође на енглеском језику, у раду под називом „Culturally Marked Lexis – Translation as a Mode of Colonization“ (183–192), Јелена Симуновић Полућа разматра технике и поступке превођења културно означене лексике.

Пет радова дато је у четвртом делу зборника *Анализа дискурса и прајмајичка истраживања*. О примени различитих прагматичких средстава у циљу преношења поруке путем телевизијских реклама пише Ирена Алексић у реферату „The Pragmatics of Serbian Television Commercials“ (195–202). Никола Савић у студији „Семантичка и прагматичка анализа реченичних адвербијала у енглеском језику“ (203–210) на материјалу из енглеског језика испитује утицај неких

прилога на истиносне вредности пропозиције исказа. Милица Ми-
мовић и Снежана Зечевић представљају резултате свог истраживања
о појмовним метафорама у студентском говору у раду „Метафоре
у неформалном говору студентске популације“ (211–221). Влади-
мир Фигар у прилогу „The Importance of Compression in Metaphorical
Conceptual Integration Networks: Selected Examples from the Political
Discourse of Serbian Daily Newspapers“ (223–234) истраживао је значај
компресије у процесу конструкције значења на неким метафорич-
ким изразима из политичког дискурса. Колико говорници умањују
одговорност за исказивање одређених ставова употребом субјек-
тивно односно интерсубјективно модализованих исказа испитивала
је Милена Костић у свом раду „Subjectivity and Intersubjectivity in
Discourse on the Topic of Global Business“ (235–246).

Чак 14 радова доноси нам пети одељак *Синтаксичка и стили-
стичка истраживања*. О негацији придева и њиховој синтаксичкој
позицији пише Ивана Митић у раду „Негирани придеви и негатив-
но слагање у српском језику“ (249–259). Следи чланак Маше Петро-
вић под насловом „Глаголске перифразе са герундом у шпанском и
њихови преводни еквиваленти у српском језику“ (261–268), затим
на материјалу немачког језика заснован рад Сање Нинковић и На-
таше Куртуме „О значењу препозиције *mit*“ (269–276). Глаголским
облицима баве се Милица Милашиновић и Марија Глишић у сту-
дији „Перфекат у српском језику и његови преводни еквиваленти
у француској верзији дела *Рани јади* Данила Киша“ (277–285), као
и Милана Додиг и Саша Милошевић у свом реферату „Глаголска
времена и њихови стилистички ефекти у роману Славице Гароње
Пог месечевим луком“ (286–298). Неколико аутора пажњу је по-
светило истраживању публицистичког стила: Јелена Љ. Спасић у
раду „Експланативност у новинском извештају“ (299–308), Саша
Ђукић кроз чланак „Статус агенцијског начина изражавања унутар
ПФС-а савременог српског језика“ (309–316), Стефан Тодоровић
својим рефератом „Фразеолошке перифразе у српском спортском
новинарству“ (317–328) и Марија Копривица Лелићанин у „Марке-
рима оградаивања у новинским уводницима на италијанском језику“
(329–337). Проблему комуникације између лекара и пацијената по-
светила се Данка Синадиновић у раду „Прилагођеност говора лекара
широј популацији“ (339–347). Лингвостилистичка анализа песама

предмет је следећих радова: „Лингвостилистичка анализа песме *Погне* Јована Дучића“ (349–356) Јоване Томић, „Стилско-семантичке одлике песме *Јефимија* Милана Ракића“ (357–365) Сође Миловановић и „Лингвостилистичка анализа песме *Вече на шкољу* А. Шантића“ (367–376) Тијане Биберџић. Језик дадаистичких текстова истраживао је Владимир Перић у прилогу „Dada-Lingua“ (377–386), док су англицизми Црњанског били предмет рада „Ортографско-фонолошка адаптација именичких англицизама у *Роману о Лонгону Милоша Црњанског*“ (387–392) Наталије Живковић.

У шестом поглављу зборника под називом *Примењено-лингвистичка истраживања* публиковано је 10 радова. Они се најчешће тичу наставе страног језика. Тако је одређеним проблемима из области фонологије односно морфологије у усвајању енглеског односно италијанског језика посвећен рад Данице Јеротијевић „Утицај фонетског окружења на усвајање интерденталних фрикатива у енглеско-српској међујезичкој фонологији“ (395–406) и рад Тијане Кукић Прошић „Анализа изостављања одређеног и неодређеног члана у италијанском језику код ученика чији је Л1 српски из перспективе трансфера“ (407–420). Неколико следећих радова окупља тема интеркултуралности у настави: „Неговање словачко-српског билингвизма у Старој Пазови: Услови у образовном систему и ставови припадника словачке националне заједнице“ (421–430) Милице Ђуричић, „Мотивација наставника и ученика у интеркултуралној настави“ (431–438) Милене Видосављевић и „Dvojezična nastava na francuskom jeziku u beogradskim gimnazijama: primer istraživanja pisanih receptivnih veština učenika“ (439–446) Лидије Пасуљевић. Преостали радови овог поглавља усмерени су на различите методе и средства у настави страног језика. Тако је у раду „Облици повратних информација и њихова ефикасност“ (447–456) Маријана Вучковић испитивала учинак реформулације и навођења ученика на тачан одговор. Неда Видановић и Јелена Јосијевић писале су о употреби књижевних текстова у чланку „Ставови наставника према употреби литерарних текстова у ЕФЛ учионици“ (457–466). Весна Алексић је пажњу посветила искористивости уџбеника и интеграцији ученика у наставне активности и то презентовала у реферату под називом „Васпитно-педагошка функција уџбеника страног језика – укључивање ученика у релевантне интелектуалне активности“ (467–478).

Улога мобилних уређаја и компјутера у процесу учења испитује се у радовима Мирјане Филиповић „Од књиге до мобилног учења: учење језика помоћу мобилних уређаја из студентске перспективе“ (479–490) и Нине Манојловић „Опажање повратне информације и улога наставника у тестирању уз помоћ компјутера“ (491–502).

Највећи број радова дала је србистика, али није занемарљив ни број радова контрастивног типа и методичко-дидактичке проблематике аутора са страних филологија. Разноликост тема и разноврсност приступа у представљеним радовима обезбедила је готово потпуну покривеност свих сегмената лингвистичке науке. Највећи број прилога сагледава језичке факте са синхроног становишта, док је свега неколико радова дијахроно оријентисано. Примена не само традиционалних већ и модерних лингвистичких и интердисциплинарних метода показује да аутори прате иновације у науци, критички их разматрају и употребљавају.

Значај овог научног скупа и зборника што га прати несумњив је – младим филолозима је прилика да се афирмишу, охрабре и од искуснијих колега усмере, а научној јавности ово је драгоцен преглед тренутног стања у савременој лингвистици из перспективе њених најмлађих истраживача.

Анејиа Сјасојевић